УДК 316.334.5

DOI: https://doi.org/10.32841/2413-2675/2021-51-5

Штик Ю.В.
к.е.н.,
доцент кафедри економіки та бізнес-технологій,
Національний авіаційний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3988-6641
Shtyk Yuliia
National Aviation University

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

SPECIAL FEATURES OF THE FIELD OF ECOSYSTEMS ERVICES IN UKRAINE

Анотація. Статтю присвячено дослідженню обліку екоситемних послуг. Проаналізовано різні підходи авторів до трактування дефініції «екосистемні послуги», розроблено субрахунки та аналітичні рахунки екосистемних послуг, а також установлено складники комплексної ідентифікації даної облікової категорії. Екосистемні послуги доцільно розглядати як потоки економічних вигід і цінностей, які отримують стейкхолдери як результат використання дійсних функцій екосистем та утворених від генерування, відновлення, регулювання процесів екосистем, сформованих під впливом цілеспрямованої діяльності бенефіціарів та зацікавлених сторін на всіх рівнях ієрархічного управління. Запропоновано впровадження рахунку 29 «Екосистемні послуги» та субрахунків до нього, що має допомогти підприємствам обґрунтувати закладення до вартості продукції плату екосистемних послуг. Екосистемні послуги стануть важливим джерелом додаткових доходів для застосування сталої господарської практики.

Ключові слова: екосистеми, екосистемні послуги, комплексна ідентифікація, облік екосистемних послуг, облікова категорія.

Постановка проблеми. Сьогоднішній стрімкий розвиток теоретичних засад екосистемних послуг як одного з інноваційних напрямів фінансування являє собою складну, багатофункціональну та унікальну структуру, яка поєднує у собі не лише економічні, екологічні, соціальні інтереси, засновані на певній необхідності збалансованого розвитку всіх рівнів природоохоронних процесів [1].

За декілька останніх десятиліть половину всіх екосистемних послуг у світі, включаючи й ті 70%, які регулюють рівень культурних послуг, майже знищено за результатами антропогенного впливу на світове навколишнє природне середовище. Сьогодні «подальша їх деградація зумовлена швидкими темпами зростання щодо народонаселення планети, збільшенням економічних потреб, яке призводить до дуже важливих змін у землекористуванні та впливає на навколишнє природне середовище». Актуальність теми дослідження походить із необхідності виконання національної стратегії сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На перших етапах розвитку наукової думки природні ресурси вважалися основним та чи не єдиним джерелом багатства. Так, представники школи фізіократів вважали землю головним джерелом багатства [2].

А.Дж. Вілліс, М. Ротшильд досліджували формування, існування та класифікацію екосистем. Загальновідомо, що існує, як правило, взаємний зв'язок ефективності

суспільного відтворення з проблемами охорони навколишнього середовища. Він впливає на формування стандартів якості життя населення, становлення його рівнів. «Особливої уваги в економічній літературі заслуговують оптимістичний та песимістичний сценарії взаємовпливу соціально-економічних змін та економічного зростання» [3; 4].

Дефініція «екосистемні послуги» як економічна категорія є важливим елементом комплексної системи управління та показує взаємозв'язки між функціонуванням всіх природних екосистем, діяльністю суб'єктів підприємництва та суспільним добробутом. Поняття «екосистемні послуги» (ecosystem services) уперше вжив британський учений E.F. Schumachery праці Smallis Beautiful: Economics asif People Mattered (1973). Досліджуючи глибоку взаємозалежність людини і довкілля, він уводить термін «екосистемні (або екологічні, або довкільні, або природні) послуги» [5].

У наукових працях Дж. Фарлей, Р. Констанці, а також М. Лук'янчикова екосистемні послуги визнано «економічною категорією, однак частково ототожненою з екосистемними функціями та екосистемними властивостями». Р. Костанза і Фольке екосистемні послуги вважають отриманням людських переваг від екосистемних функцій прямо чи опосередковано [6].

Відповідно до документу ООН Millenium Ecosystem Assessment, який широко використовувався у міжнародних наукових дослідженнях, відзначається зв'язок екосистемних послуг та вигід, які було створено прямо або опосередковано різними екологічними системами для використання людством. В основі підходу за МЕА за міжнародним проєктом «Економіка екосистем та біорізноманіття» (ЕЕБ) екосистемні послуги визначено як прямий та непрямий важливий внесок екосистем у добробут людини [7].

Е.Ф. Грунрус, Е.Ф. Шумахер, П.Р. Ерліч, Б. Фишер, Х. Дейлі, С.Н. Бобильов, В.М. Захаров зосереджували свою увагу на екосистемних послугах як економічних вигодах в екологічних системах.

О.О. Веклич було проведено функціональну структуризацію механізму екокомпенсації, охарактеризовано його складові елементи, у тому числі компенсаційний механізм відшкодування збитків від погіршення/знищення екосистемних послуг, а також визначено структурну характеристику комплексу ключових методів оцінювання екосистемних активів місцевих територіальних громад [8; 9].

Проте існує необхідність узагальнити підходи екосистемних послуг для розвитку економічних засад сталого розвитку. В Україні тема екосистем них послуг є новою, а визначення дефініції «екосистемні послуги» значно мірою залишається дискусійним.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розбудова категоріального апарату екосистемних послуг та формування основних засад їх обліку, що покликано забезпечити теоретичний фундамент формування концепції обліку, аналізу, контролю екосистемних послуг.

Виклад основного матеріалу. Термін «екосистемніпослуги» за кордоном уживається часто, але необхідно зазначити, що є й у вітчизняній науковій літературі дана дефініція, яка має два трактування:

1) вид діяльності, що спрямований на виявлення, оцінку і запобігання негативним впливам на здоров'я людини чи якість довкілля;

2) власне послуги екосистем, що відповідає терміну «екосистемні послуги» [10].

Також деякі науковці поєднують екосистемні послуги з екосистемними функціями, додаючи визначення «природні ресурси», «природно-ресурсний потенціал» та «природний капітал» [11]. Науковці Є.В. Мішенін та Н.В. Олійник зазначають, що «екосистемні послуги доцільно розглядати як економічні вигоди, що отримують економічні суб'єкти від використання існуючих функцій екосистем, а також таких, що утворюються в результаті генерування, відновлення, підтримки,

регулювання екосистемних процесів, які формуються у результаті цілеспрямованої діяльності тих або інших суб'єктів господарювання різних форм власності та рівнів ієрархічного управління» [12].

Отже, «екосистемні послуги» доцільно розглядати як потоки економічних вигід і цінностей, які отримують стейкхолдери як результат використання дійсних функцій екосистем та утворених від генерування, відновлення, регулювання процесів екосистем, сформованих під впливом цілеспрямованої діяльності бенефіціарів та зацікавлених сторін на всіх рівнях ієрархічного управління. Установлено взаємозв'язок між екосистемними функціями, екосистемними вигодами, екосистемними активами та екосистемними властивостями.

Для можливості досліджувати екосистемні послуги як об'єкт обліку необхідно розв'язати такі проблемні питання:

– відображення ресурсів екосистемних послуг на субрахунках рахунків бухгалтерського обліку;

– визнання таких ресурсів об'єктами обліку виходячи з удосконалення критеріїв такого визнання.

У ході дослідження звернемося до міжнародного та вітчизняного досвіду обліку ресурсів екосистемних послуг. Так, французькі науковці розробили три групи рахунків обліку природних благ:

– рахунки елементів (ґрунт (родючість), атмосфера (включаючи сонячну енергію), флора й фауна, баланси кругообігу (води, азоту, важких металів тощо));

– рахунки екосистем (біологічна розмаїтість території і його зміни (фауни, флори, використання земель, створення штучних ландшафтів і т. д.) залежно від інтенсивності антропогенного впливу (урбанізація, транспортні мережі, сільське господарство));

– рахунки соціально-економічних агентів (призначені для організації інформації про використання (вилучення) природних ресурсів, освоєння територій, а також про вплив цієї діяльності на функціонування природного середовища, викиди забруднюючих речовин і виробництво відходів на природоохоронну діяльність та величину природних активів) [13].

Жоден із національних стандартів обліку не розкриває інформацію про сутність, оцінку або облік «екосистемних послуг». На підставі рис. 1 маємо запропонувати ввести окремий рахунок для обліку екосистемних послуг для підприємств, діяльність яких пов'язана з використанням або реалізацією природних ресурсів, а саме рахунок 29 «Екосистемні послуги», а також рахунки другого і третього порядків до нього (табл. 1).

Рахунок 29 «Екосистемні послуги» відноситься до другого класу Плану рахунків бухгалтерського обліку «Запаси», він є активним та має активне сальдо, кореспондує з іншими рахунками бухгалтерського обліку (рис. 1).

Рахунок 29 «Екосистемні послуги»

Дебет	Кредит
Формування вартості «екосистемних послуг»	Списуються «екосистемні послуги» на витрати

Рис. 1. Структура рахунка 29 «Екосистемні послуги»

Джерело: розроблено автором

Щодо обліку доходів та витрат від екосистемних послуг, то витрати можна відобразити на рахунку 97 «Інші витрати», а облік доходів від екосистемних послуг визначається до дати визнання доходу підприємства і відображається на рахунку 74 «Інші доходи».

Екосистемні послуги стануть важливим джерелом додаткових доходів для застосування сталої господарської практики. Це має сприяти розвитку сільських районів (створенню робочих місць) та служить гарантією того, що населення, яке проживає у них, й надалі отримуватиме доходи і матиме у своєму розпорядженні додаткові засоби для матеріального забезпечення.

Розглянемо екосистемні послуги на прикладі гідрологічних послуг лісів. Від-

Таблиця 1

Запропоновані субрахунки до другого класу рахунку «Екосистемні послуги»

№ рахунку	Назва синтетичного рахунку	№ субрахунку	Найменування субрахунку
1	2	3	5
29	Екосистемні послуги	291	Консортивна екосистемна послуга
		292	Біогеоценозна екосистемна послуга
		293	Ландшафтна екосистемна послуга
		294	Провінційна екосистемна послуга
		295	Субстратна екосистемна послуга
		296	Біомна екосистемна послуга
		297	Парцелярна екосистемна послуга

Джерелом: розроблено автором

повідно до досліджень американських учених, 1 долар, вкладений у збереження водних ресурсів, зберігає від 7,5 до 200 доларів США, котрі в іншому разі були б витрачені на встановлення фільтрувальних установок і проведення очисних заходів. Наприклад, плата за якість води на відміну від усіх інших видів плати за екосистемні послуги лісів зазвичай проводиться на локальному рівні – як угоди між постачальниками «чистої води», розміщеними вище течії, споживачами, які знаходяться нижче за течією [14].

В основі закладено ідею про існування прямої взаємозалежності між збереженням лісів у верхів'ї ріки й якістю води, яка потрапляє до споживача. Сутність механізму полягає у тому, щоб переконати водокористувачів, що знаходяться нижче за течією ріки, у необхідності платити за заходи, які забезпечать їм належну якість води (або кількість води), а також зменшать ризик отримати шкоду внаслідок паводків та повеней. Недооцінка вартості даної послуги лісових екосистем призводить до погіршення якості води і деградації водних і прибережних екосистем (табл. 2).

Для обліку екосистемних послуг на основі табл. 2 запропонуємо аналітичні рахунки для гідрологічних лісів екосистемних послуг (табл. 3).

За допомогою ринкового механізму обліку екосистемних послуг можна запобігти виснажливому лісокористуванню, впливати на менеджмент власників лісів, надаючи їм фінансову компенсацію за збереження і розвиток екосистемних послуг. Зацікавленим сторонам (держава, підприємство чи громадянин) вигідно внести певну, порівняно невисоку плату заради поліпшення власного добробуту або суттєвого підвищення прибутків, пов'язаних з якістю екологічних умов.

До того ж у зв'язку зі складністю ідентифікації таких ресурсів, як атмосферне

Таблиця 2

Аналітичні рахунки для гідрологічних лісових екосистемних послуг

Тип послуги (на основі МЕА 2005)	Послуги лісових екосистем
Регуляторні послуги	Запобігання ерозії
	Регулювання повеней
	Скорочення кількості наносів і відкладень у водоймах
Підтримуючі послуги	Регулювання гідрологічного балансу території
	Підтримання гідрологічного балансу території
	Поглинаюча здатність
	Підтримка високої якості води
Ресурсні (забезпечуючі) послуги	Постачання води
	Відновлення підземних вод

Джерело: складено на підставі [10; 15]

повітря та питна вода, учені пропонують використовувати такі рахунки:

– зобов'язання за платежами за здійснення основної діяльності у вигляді сплати екологічного податку за обсяги і види забруднюючих речовин, що надходять в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення (підприємство, цех, агрегат, установка тощо);

– зобов'язання за платежами за недотримання норм законодавства з питань охорони атмосферного повітря, що тягне за собою сплату штрафів і коштів за позовами щодо забруднення атмосферного повітря;

– зобов'язання за платежами за певні дії підприємства щодо зменшення шкідливого впливу на атмосферне повітря (розрахунки з установами, що надають екологічні послуги; розрахунки з лабораторіями з контролю за викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря);

– довгострокові зобов'язання з екологічного лізингу (інвестиції підприємства в екологічно безпечні, ресурсозберігаючі технології) [14].

Сьогодні у національній та корпоративній звітності активи екосистемних послуг не включено в баланс, це означає, що зміни в даних послугах не враховуються, а збереження біорізноманіття та екосистем не є достатньо пріоритетним для компаній або уряду. В основі ідеї «облік екосистемних послуг» лежить припущення, що екосистемні послуги можуть бути так само важливі, як і фінансовий капітал.

Облік екосистемних послуг необхідно відображати у балансі підприємства за вартістю придбання (без урахування ПДВ) або за собівартістю реалізації даного виду послуг, це залежить від виду господарської діяльності. Плата за екосистемні послуги повинна забезпечувати прямий зв'язок між використанням послуги екосистеми і платою за її надання. Грошові кошти надходять безпосередньо постачальнику екосистемної послуги та не є податками і не перерозподіляються серед інших галузей економіки.

Висновки та пропозиції. У роботі проаналізовано погляди сучасних науковців на економічну сутність категорії «екосистемні послуги», які погоджуються з тим, що екосистемі послуги – це екологічні компоненти. Але не всі вчені зазначають, що абіотичні продукти не можуть розглядатися як екосистемні послуги, бо в них відсутня фундаментальна залежність відносно процесів життєдіяльності.

Таблиця 3

Запропоновані рахунки третього порядку екосистемних послуг для гідрологічних лісів

Рахунки першого порядку (синтетичні рахунки)	Рахунки другого порядку (субрахунки)
29 Екосистемні послуги	291 Консортивна екосистемна послуга
	292 Парцелярна екосистемна послуга
	293 Біогеоценозна екосистемна послуга 2931 Запобігання ерозії 2932 Регулювання повеней 2933 Скорочення кількості наносів і відкладень у водоймах 2934 Регулювання гідрологічного балансу території 2935 Підтримання гідрологічного балансу території 2936 Поглинаюча здатність 2937 Підтримка високої якості води 2938 Постачання води 2939 Інша біогеоценозна екосистемна послуга
	294 Ландшафтна екосистемна послуга
	295 Провінційна екосистемна послуга
	296 Біомна екосистемна послуга
	297 Субстратна екосистемна послуга

Джерело: розроблено автором

Екосистемні послуги доцільно розглядати як потоки економічних вигід і цінностей, які отримують стейкхолдери як результат використання дійсних функцій екосистем та утворених від генерування, відновлення, регулювання процесів екосистем, сформованих під впливом цілеспрямованої діяльності бенефіціарів та зацікавлених сторін на всіх рівнях ієрархічного управління.

Запропоновано впровадження рахунку 29 «Екосистемні послуги» та субрахунків до нього, що має допомогти підприємствам обґрунтувати закладення до вартості продукції плату екосистемних послуг. Екосистемні послуги стануть важливим джерелом додаткових доходів для застосування сталої господарської практики. Для обліку екосистемних послуг актуальними є аналітичні рахунки для гідрологічних лісів екосистемних послуг.

Література:

1. Штик Ю.В., Євдокімова Д.Є. Економічна сутність та оцінка облікової категорії «екосистемні послуги». *Бухгалтерський облік, аналіз, контроль, оподаткування, фінансовий менеджмент: сучасні виклики та перспективи розвитку* : монографія. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. С. 4–20.
2. Haines-Young R. Common International Classification of Ecosystem services (CICES, Version 4.1). EEA, 2012. 33 p.
3. Willis, A.J. The Ecosystem: An Evolving Concept Viewed Historically. *Functional Ecology*. 1997. Vol. 11. № 2. P. 268–271.
4. Rothschild M. Bionomics: Economy As Ecosystem. Paperback. 1995, April. 444 p.
5. Schumacher E.F. Small is Beautiful: Economics as if People Mattered. London : Blond and Briggs, 1973. 288 p.
6. Costanza R. The value of the world's ecosystem services and natural capital. *Nature*. 1997. Vol. 387. P. 253–260. URL: www.esd.ornl.gov/benefits_conference/nature_paper.pdf
7. MEA. Ecosystems and Human Well-being: Multiscale Assessment, Millennium Ecosystem Assessment Series 4. Washington, DC (Island Press). Google Books. URL: https://www.millenniumassessment.org/documents/document.356.aspx.pdf
8. Веклич О.О. Структура сучасного механізму екологічної компенсації (механізму екокомпенсації). *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7211 DOI: 10.32702/2307- 2105-2019.8.3 (дата звернення: 07.12.2021).
9. Веклич О.О. Структурна характеристика комплексу ключових методів оцінювання екосистемних активів місцевих територіальних громад. *Ефективна економіка*.2021.№5.URL:http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8870 DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.1 (дата звернення: 07.12.2021).
10. Анісімова С.В. Екосистемні послуги як підстава для розвитку рекреаційної діяльності. *Вісник ХНАДУ*. 2019. Вип. 85. С. 124–131.
11. The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB). Interimreport, 2008. URL: http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm
12. Мішенін Є.В., Дегтярь Н.В. Економіка екосистемних послуг: теоретико-методологічні основи. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 2. С. 243–257.
13. Замула І.В., Кірейцева Г.В. Документування екологічних зобов'язань по операціях з атмосферним повітрям. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/7471/1/253.pdf
14. Ecosystem Accounting System of Environmental Economic Accounting. URL: https://seea.un.org/ecosystem-accounting
15. Дегтярь Н.В. Організаційно-економічні засади управління екосистемними послугами водно-болотних угідь : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.06 ; Сумський держ. ун-т. Суми, 2014. 24 с.

References:

1. Shtyk Yu., Evdokimova D. (2018) Ekonomichna sutnistj ta ocinka oblikovoji kateghoriji «ekosystemni poslughy» [Economic essence and assessment of the accounting category "ecosystem services"]. *Bukhghaltersjkyj oblik, analiz, kontrolj, opodatkuvannja, finansovyj menedzhment: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku: monoghrafija* [Accounting, analysis, control, taxation, financial management: modern challenges and prospects: monograph]. Kryvyj Righ: DonNUET, pp. 4–20.
2. Haines-Young R. (2012) Common International Classification of Ecosystem services (CICES, Version 4.1). EEA, 33 p.
3. Willis A.J. (1997) The Ecosystem: An Evolving Concept Viewed Historically. *Functional Ecology*, vol. 11, no. 2, pp. 268–271.
4. Rothschild M. (1995) Bionomics: Economy As Ecosystem. Paperback. April, 444 p.
5. Schumacher E.F. (1973) Small is Beautiful: Economics as if People Mattered. London: Blond and Briggs, 288 p.
6. Costanza R. (1997) The value of the world's ecosystem services and natural capital. *Nature*, vol. 387, pp. 253–260. Available at: www.esd.ornl.gov/benefits_conference/nature_paper.pdf
7. MEA. Ecosystems and Human Well-being: Multiscale Assessment, Millennium Ecosystem Assessment Series 4. Washington, DC (Island Press). Google Books. Available at: https://www.millenniumassessment.org/documents/document.356.aspx.pdf
8. Veklych O.O. (2019) Struktura suchasnogho mekhanizmu ekologhichnoji kompensaciji (mekhanizmu eko-kompensaciji) [Structure of the modern mechanism of environmental compensation (of the eco-compensation mechanism)]. *Efektyvna ekonomika*, vol. 8. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7211 DOI: 10.32702/2307-2105-2019.8.3

9. Veklych O. (2021) Strukturna kharakterystyka kompleksu kljuchovykh metodiv ocinjuvannja ekosystemnykh aktyviv miscevykh terytorialjnykh ghromad [Structural characteristic of the complex of key methods of assessment of ecosystem assets of local territorial communities]. *Efektyvna ekonomika*, vol. 5. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8870 DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.1
10. Anisimova S.V. (2019) Ekosystemni poslughy jak pidstava dlja rozvytku rekreacijnoji dijaljnosti [Ecosystem services as a basis for the development of recreational activities]. *Visnyk KhNADU*, vol. 85, pp. 124–131. DOI: 10.30977/BUL.2219-5548.2019.85.0.124
11. The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) Interim report (2008). Available at: http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm
12. Mishenin Je.V., Deghtjarj N.V. (2015) Ekonomika ekosystemnykh poslugh: teoretyko-metodologhichni osnovy [Economics of ecosystem services: theoretical and methodological foundations]. *Marketyngh i menedzhment innovacij*, vol. 2, pp. 243–257.
13. Zamula I.V., Kirejceva Gh.V. Dokumentuvannja ekologhichnykh zobov'jazanj po operacijakh z atmosfernym povitrjam [Documentation of environmental obligations for operations with ambient air]. Available at: http://eztuir.ztu.edu.ua/7471/1/253.pdf
14. Ecosystem Accounting System of Environmental Economic Accounting. Available at: https://seea.un.org/ecosystem-accounting
15. Dehtyar N.V. (2014) Organizatsiino-ekonomichni zasady upravlinnya ekosystemnymy posluhamy vodno-bolotnykh uhid' [Organizational and economic principles of management of ecosystem services of wetlands]. Extended abstract of candidate's thesis. Sumy: Sumy State University, p. 24.

Аннотация. Статья посвящена исследованию учета экологических услуг. Проанализированы различные подходы авторов к трактовке определения «экосистемные услуги», разработаны субсчета и аналитические счета экосистемных услуг, а также определены составляющие комплексной идентификации данной учетной категории. Экосистемные услуги целесообразно рассматривать как потоки экономических выгод и ценностей, получаемые стейкхолдерами в качестве результата использования действительных функций экосистем и образованных от генерирования, восстановления, регулирования процессов экосистем, сформированных под влиянием целенаправленной деятельности бенефициаров и заинтересованных сторон на всех уровнях. Предложено внедрение счета 29 «Экосистемные услуги» и субсчетов к нему, что должно помочь предприятиям обосновать возникновение платы за экосистемные услуги.

Ключевые слова: экосистемы, экосистемные услуги, комплексная идентификация, учет экосистемных услуг, учетная категория.

Summary. The scientific work analyzes the views of modern scientists on the economic essence of the category «ecosystem services», who agree that the ecosystem of services are environmental components. However, not all scientists note that abiotic products cannot be considered as ecosystem services, because they do not have a fundamental dependence on life processes. Thus, «ecosystem services» should be considered as economic benefits that can be obtained by business entities from the use of non-abiotic products of ecosystems, resulting from the restoration, maintenance and regulation of ecosystem processes in society. It was proposed to introduce account 29 «Ecosystem Services» and sub-accounts to it, which should help businesses, justify the inclusion of the cost of ecosystem services in the cost of production. Ecosystem services will be an important source of additional revenue for sustainable business practices. This should promote the development of rural areas (job creation) and guarantee that the population living in them will continue to receive income and have additional means of material support. To account for ecosystem services, we will offer analytical accounts for hydrological forests of ecosystem services. Stakeholders (the state, the enterprise or the citizen) benefit from paying a certain, relatively low fee in order to improve their own well-being or significantly increase the profits related to the quality of environmental conditions. In Ukraine, accounting information of ecological and economic nature is deprived of the regulatory framework due to the lack of special accounting standards for the accounts of environmental expenditures. Thus, the improvement of the company's chart of accounts with the introduction of the account «ecosystem services» is directly related to the improvement of reporting based on it. Disclosure of more detailed information on income and expenses from the sale of works and services will give the company the opportunity to conduct more detailed analysis and control of the enterprise, and as a consequence of disclosure of complete information in reporting and its approximation to international standards.

Keywords: ecosystems, ecosystem services, complex identification, accounting of ecosystem services, accounting category.